

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Marie Součkové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce **D., s. r. o.**, zastoupeného JUDr. Tomášem Kučírkem, advokátem se sídlem Petráská 29, Praha 1, proti žalované **České správě sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, **za účasti:** C. D. B. F., zastoupené JUDr. Tomášem Kučírkem, advokátem se sídlem Petráská 29, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 24. 2. 2005, č.j. 323-6003-263-27.1.2005/Hů, vedené u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 12 Cad 16/2005, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2005, č. j. 12 Cad 16/2005 - 84,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II.** Žalovaná **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 24. 2. 2005 (v rozsudku Městského soudu v Praze nesprávně uváděno též datum 26. 2. 2005 – pozn. soudu), č.j. 323-6003-263-27.1.2005/Hů, žalovaná podle § 5 písm. a) bodu 4 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, zamítla odvolání žalobce (dále též „stěžovatel“) proti platebnímu výměru Pražské správy sociálního zabezpečení ze dne 13. 12. 2004, č.j. 1062/2983/04, a napadený platební výměr potvrdila. Uvedeným platebním výměrem byl žalobci vyměřen doplatek na pojistném za sociálního zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ve výši 979 516 Kč a penále ve výši 473 464 Kč. Žalobce podle žalované nezahrnul do vyměřovacího základu pro odvod pojistného příjmy zúčtované v souvislosti s výkonem zaměstnání a v souvislosti se zaměstnáním francouzské státní

občance C. F., která u něj byla zaměstnána na základě pracovní smlouvy uzavřené podle francouzského práva s místem výkonu práce v České republice s tím, že podle žalované jejich zaměstnání jim zakládá povinnou účast na nemocenském pojištění v České republice z důvodu výkonu pracovní činnosti v České republice. Žalovaná dále uvedla, že na základě čl. 3 § 1 Všeobecné úmluvy o sociální bezpečnosti č. 215/1949 Sb., ve znění dodatkové úmluvy č. 68/1970 Sb. (dále též „Úmluva“) uzavřené mezi Československem a Francií, platí, že čeští nebo francouzští státní občané, zaměstnaní v jednom ze smluvních států, podléhají zákonodárství platným v místě jejich zaměstnání. Pokud francouzští občané vykonávají výdělečnou činnost na území České republiky, podléhají českým právním předpisům o sociálním zabezpečení stejně jako čeští občané a jsou tedy účastní nemocenského pojištění v České republice. S ohledem na čl. 10 Ústavy a Úmluvu nelze na smluvní pracovněprávní vztah řídicí se francouzským právem, vztahovat § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců (dále jen „zákon č. 54/1956 Sb.“), ve znění účinném do 31. 12. 2003, neboť Úmluva je v podmínkách čl. 10 Ústavy přednostně aplikovatelná. Nepřichází proto v úvahu použití ustanovení § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb., kdy čl. 3 § 1 Úmluvy přímo zakládá povinnost účasti na systému sociálního zabezpečení v České republice pro francouzské státní občany zaměstnané v České republice. Uzavřela, že i s ohledem na účel Úmluvy se při aplikaci českého zákona o nemocenském pojištění podle čl. 1 § 1 a čl. 3 § 1 Úmluvy neuplatní § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2003, a to z důvodů požadavku stejného zacházení s českými a francouzskými občany. Žalovaná sdělila, že postupovala s ohledem na čl. 1 odst. 2 Ústavy, kdy by při aplikaci § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. došlo k potlačení významu mezinárodních smluv a Úmluvy samotné. Změna v právní úpravě zákona o nemocenském pojištění provedená s účinností ke dni 1. 1. 2004 zákonem č. 424/2003 Sb., reaguje na to, že pojistná povinnost a účast na pojištění může být upravena mezinárodní smlouvou, tato však nestanovuje vznik pojistné povinnosti dnem jeho účinnosti.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 16. 11. 2005, č. j. 12 Cad 16/2005 - 84, žalobu proti tomuto rozhodnutí jako nedůvodnou zamítl. Soud uvedl, že podle čl. 1 § 1 Úmluvy se předpisy o sociálním zabezpečení vztahují ve stejném rozsahu na francouzské i české státní příslušníky. Znamená to tedy, že francouzští státní občané mohou být vyňati z pojištění podle § 5 zákona č. 54/1956 Sb. za stejných podmínek jako čeští státní občané. Čeští státní občané nemohou být vyňati z pojištění podle § 5 písm. b) uvedeného zákona, neboť toto ustanovení se vztahuje toliko na cizince. Jestliže tedy čeští státní občané nemohu být vyňati, nemohou být z tohoto pojištění vyňati ani francouzští státní občané, a to s ohledem na výše uvedenou Úmluvu ani francouzští státní občané. Není přitom sporu o tom, že paní C. F. je francouzskou státní občankou, nemá trvalé bydliště na území České republiky a její pracovní poměr byl založen podle francouzského práva. Čl. 1 § 1 Úmluvy stanoví rozsah použití vnitrostátních předpisů sociálního zabezpečení, na kterou odkazuje čl. 3 § 1 téže Úmluvy. Zákonodárství České republiky se může vztahovat na francouzské občany jen v tom rozsahu, v jakém se vztahuje na občany České republiky, neboť postavení občanů smluvních států je si rovné. Čeští státní občané pak nemohou být vyňati z pojištění podle § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. Výši požadované částky v platebním výměru pak žalobce nijak nezpochybnil. Namítal pouze, že žalobkyně je francouzskou státní občankou a je vyňata z pojištění podle § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. Zaměstnankyně žalobce je tedy účastnicí pojištění podle § 2 písm. a) téhož zákona a žalobce byl poplatníkem podle § 3 odst. 1 písm. c) bodu 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 589/1992 Sb.“); příjmy zaměstnankyně měl tedy žalobce zahrnout do vyměřovacího základu odvodu

pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti. Ze všech těchto důvodů soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Ve včasné kasační stížnosti stěžovatel uplatnil důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Stěžovatel uvedl, že podle § 3 zákona č. 589/1992 Sb. je pojistné povinen platit zaměstnanec, pokud je účasten nemocenského pojištění podle zákona č. 54/1956 Sb. Stěžovatel je přesvědčen, že pokud měl zaměstnanec uzavřenou pracovní smlouvu podle cizích právních předpisů, byl v roce 2003 vyňat z povinnosti účastnit se v českém systému nemocenského pojištění vzhledem k tomu, že nebyl uveden v taxativním výčtu pojištěných osob uvedeném v § 2 zákona č. 54/1956 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2003. Proto stěžovatel vyslovil názor, že ve smyslu § 2 a § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2003 nebyla jeho zaměstnankyně povinna účastnit se nemocenského pojištění podle českých právních předpisů a tedy ani povinna platit pojistné podle zákona č. 589/1992 Sb., neboť je cizí státní příslušnicí, nemá trvalý pobyt na území České republiky a vykonávala zaměstnání v České republice v pracovněprávním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů. Podle stěžovatele byla pracovnice vyňata celý kalendářní rok 2003 z českého systému nemocenského pojištění i ze systému sociálního zabezpečení. Nezákonnost spatřuje stěžovatel v porušení § 3 odst. 1 písm. c) zákona č. 589/1992 Sb. ve spojení s § 2 a § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. Stěžovatel je přesvědčen, že na uvedenou pracovníci nedopadala ani Úmluva, neboť nesplnila jednu z podmínek čl. 10 Ústavy České republiky, aby se stala součástí právního řádu. Úmluva je smlouvou prezidentského typu, k její ratifikaci však nedalo souhlas Národní shromáždění jako předchůdce Parlamentu České republiky, vede k nesplnění podmínky čl. 10 Ústavy ve znění účinném od 1. 6. 2002. To má vliv na platnost smlouvy, nemůže být tedy přednostně aplikována v rozporu se zákonem. S touto argumentací se podle stěžovatele soud nevypořádal. Pokud by se i navzdory výše uvedenému připustila platnost Úmluvy, pak stěžovatel namítl, že § 1 čl. 1 stanoví, že čeští a francouzští občané podléhají příslušným zákonným předpisům o sociálním zabezpečení. Stěžovatel uvedl, že v pracovněprávním vztahu došlo k dohodě mezi českým zaměstnavatelem a francouzskou státní příslušnicí, že se jejich pracovněprávní vztah bude řídit jiným než českým právem. Účastníci učinili tuto dohodu s vědomím všech právních důsledků, včetně vynětí z nemocenského pojištění podle českých předpisů o sociálním zabezpečení, kterým podle Úmluvy účastníci vztahu podléhali. Z úmluvy přitom nevyplývá, že by jejím účelem bylo „zamezit neexistenci pojištění“, nýbrž vymežit působnost právních předpisů smluvních zemí. Pro pojistnou povinnost těchto osob v roce 2003 nutno aplikovat právní předpisy České republiky, i výše zmíněné výjimky z účasti v systému nemocenského pojištění a následně v systému sociálního zabezpečení. Z Úmluvy nevyplývá, že by se neuzily § 3 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb. a § 2 a § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. Stěžovatel dále namítl, že v případě, že by měl český občan uzavřenou pracovní smlouvu podle cizích právních předpisů např. s organizační složkou zahraniční společnosti, byl v roce 2003 vyňat z povinnosti účastnit se v českém systému nemocenského pojištění vzhledem k tomu, že nebyl uveden v taxativním výčtu pojištěných osob uvedeném v § 2 zákona č. 54/1956 Sb. ve znění účinném do 31. 12. 2003. V případě vynětí francouzského státního příslušníka rovněž proto, že uzavřel pracovní smlouvu podle cizích právních předpisů, tedy není porušena rovnost nakládání ve smyslu čl. 1 § 1 Úmluvy. Jelikož český občan vykonávající činnost v České republice a mající uzavřenou pracovní smlouvu podle cizího pracovního práva byl do 31. 12. 2003 vyňat ze systému nemocenského pojištění, pak i cizí státní příslušníci v obdobné situaci musí být jednoznačně posuzováni stejně. Ze všech těchto důvodů stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 16. 11. 2005, č. j. 12 Cad 16/2005 - 84, zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a stěžovatel v ní namítá důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.; rozsahem a důvody kasační stížnosti je Nejvyšší správní soud podle § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. vázán. Nejvyšší správní soud přitom neshledal vady podle § 109 odst. 3 s. ř. s., k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Důvod kasační stížnosti je uveden v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nezákonnosti rozhodnutí krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá v tom, že je na správně zjištěný skutkový stav aplikována nesprávná právní norma, popřípadě je aplikována správná právní norma, která je však nesprávně vyložena.

Nejvyšší správní soud z předloženého spisového materiálu zjistil, že o skutkovém základu daného případu není mezi stranami sporu. Stěžovatel nikdy nepopřel, že za svou zaměstnankyni – paní F., nezahrnul do vyměřovacího základu pro odvod pojistného její mzdu za období, jež bylo Pražskou správou sociálního zabezpečení kontrolováno. Rovněž je nepochybné, že paní F. je občankou Francouzské republiky, v České republice nemá trvalý pobyt a pracovní smlouva se žalobkyní se řídí francouzským právem. Také částka dlužného pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a penále k ní přirostlého není zpochybňována.

Z obsahu kasační stížnosti je zřejmé, že stěžovatelka nesouhlasila s tím, aby na právní poměry v oblasti pojištění její zaměstnankyně, která je francouzskou občankou, pracující na základě pracovní smlouvy řídící se francouzským právem, nemající trvalé bydliště v České republice, byla aplikována Úmluva o sociální bezpečnosti a Dodatková dohoda, Zvláštní a závěrečný protokol mezi republikou Československou a republikou Francouzskou, podepsaná v Paříži dne 12. října 1948, vyhlášená ve Sbírce zákonů pod č. 215/1949. Žalovaná i soud prvního stupně podle ní pochybily, pokud na projednávaný případ neaplikovaly § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb.

Pro náležité posouzení důvodnosti této námitky si Nejvyšší správní soud postupně položil několik základních otázek, z nichž první, na niž bylo třeba odpovědět, byla, zda je Úmluva takovou mezinárodní smlouvou, která je součástí právního řádu České republiky a má přednost před zákonem.

Podle *článku 10 Ústavy České republiky* (zákon č. 1/1993 Sb.) ve znění do 31. 5. 2002 jsou ratifikované a vyhlášené mezinárodní smlouvy o lidských právech a základních svobodách, jimiž je Česká republika vázána, bezprostředně závazné a mají přednost před zákonem.

Novelou Ústavy provedenou ústavním zákonem č. 395/2001 Sb., účinnou od 1. 6. 2002, byl nově vymezen okruh mezinárodních smluv, které jsou součástí právního řádu a mají přednost před zákonem. *Článek 10 Ústavy* nyní říká, že vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije

se mezinárodní smlouva. Rovněž bylo v *odstavci 2 článku 1 Ústavy* výslovně vyjádřeno, že Česká republika dodržuje závazky, které pro ni vyplývají z mezinárodního práva.

Zmíněná ustanovení měla výslovně stvrdit vázanost státu nejen jeho vlastním právem, ale též právem mezinárodním a odstranit dosavadní nepřehlednou situaci, kdy s výjimkou ratifikovaných a vyhlášených mezinárodních smluv o lidských právech a základních svobodách, bylo možné dosáhnout přednosti před zákonem a přímé použitelnosti (resp. postavení mezinárodních smluv jako součástí vnitrostátního práva) pouze speciálními odkazy v různých zákonech. Od 1. 6. 2002 je třeba, aby byla mezinárodní smlouva součástí právního řádu České republiky a měla přednost před zákonem, splnit čtyři podmínky: 1) souhlas Parlamentu s posléze ratifikovanou mezinárodní smlouvou, 2) její vnitrostátní vyhlášení, 3) závaznost pro Českou republiku a 4) skutečnost, že Parlament neprovedl mezinárodní smlouvu nebo její ustanovení zákonem. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že všechny mezinárodní smlouvy, které byly ratifikovány dříve, tj. před účinností této novely, si zachovávají dosavadní status.

Úmluva o sociální bezpečnosti s Dodatkovou dohodou, Zvláštním a závěrečným protokolem mezi republikou Československou a republikou Francouzskou, podepsaná v Paříži dne 12. 10. 1948, vyhlášená pod č. 215/1949 Sb., byla ratifikována prezidentem republiky dne 15. 2. 1949 a účinnosti nabyla dne 1. 7. 1949. Tato smlouva, jejímž původním účastníkem bylo Československo, byla jednou z těch, které Česká republika převzala spolu s právy a závazky, jež pro Českou a Slovenskou federativní republiku vyplývaly z mezinárodního práva (podle čl. 5 odst. 2 ústavního zákona ČNR č. 4/1993 Sb.). Jde o tzv. prezidentskou mezinárodní smlouvu, kterou je Česká republika vázána, jejímž předmětem nejsou lidská práva a základní svobody. Sama o sobě tedy nemůže být považována za bezprostředně závaznou a mající přednost před zákonem. Před novelou Ústavy (do 31. 5. 2002) tomu bránilo její věcné zaměření, tj. že předmětem její úpravy nejsou lidská práva a základní svobody. Článek 10 Ústavy tehdy spojoval bezprostřední závaznost mezinárodní smlouvy a její přednost před zákonem nejen se splněním podmínky vázanosti České republiky touto smlouvou, její ratifikace a vyhlášení, ale inkorporace přímo do vnitrostátního práva se týkala pouze takových mezinárodních smluv, které upravují lidská práva a základní svobody. Novela Ústavy sice rozšířila okruh mezinárodních smluv, jež jsou součástí vnitrostátního právního řádu, i mimo rámec těch, které se týkají lidských práv a základních svobod, avšak podmínila tyto účinky navíc souhlasem Parlamentu (viz výše). Úmluva Parlamentem schválena nebyla. Její postavení jako pramene práva je proto podmíněno zákonným odkazem, což znamená, že ji lze přímo aplikovat, pouze existuje-li zákon, který jí takový právní status přiznává.

Nejvyšší správní soud má za to, že právě takovým zákonem je *zákon č. 100/1932 Sb., o vnitrostátní účinnosti mezinárodních smluv o sociálním pojištění*. Jeho § 1 říká, že ustanovení mezinárodních smluv o sociálním pojištění, vyhlášených ve Sbírce zákonů a nařízení, mají po dobu své mezinárodní účinnosti též účinnost vnitrostátní. Úmluva mimo jiné určuje, jakým zákonným předpisům o sociálním zabezpečení českoslovenští nebo francouzští státní příslušníci podléhají a za jakých podmínek požívají jejich výhod, obsahuje tedy ustanovení o sociálním pojištění, jak o něm hovoří § 1 zákona č. 100/1932 Sb. Rovněž splňuje podmínku publikace ve Sbírce zákonů a jelikož nebyla dosud zrušena ani nahrazena jinou, trvá i její mezinárodní účinnost. Z toho je třeba dovodit vnitrostátní účinnost ustanovení v ní obsažených. Pravidla obsažená v Úmluvě jsou aplikovatelná přímo a mají přednost před zákonem, který stanoví něco jiného.

Kladná odpověď na první položenou otázku implikuje úvahu nad tím, zda a jak znění Úmluvy ovlivňuje aplikovatelnost § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb., ve znění do 31. 12. 2003, tedy zda je zaměstnankyně stěžovatele (paní F.) účastna na pojištění v České republice. Zmíněné ustanovení zní takto: z pojištění podle tohoto zákona jsou vyňati cizí státní příslušníci, kteří nemají trvalý pobyt na území České republiky a kteří jsou činní v České republice pro zaměstnavatele, kteří požívají diplomatických výsad a imunit, pokud mohou být účastni nemocenského pojištění v jiném státě, nebo pro zaměstnavatele v pracovněprávním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů. Článek 1 § 1 Úmluvy stanoví, že českoslovenští nebo francouzští státní příslušníci podléhají příslušným zákonným předpisům o sociálním zabezpečení, uvedeným v článku 2 této Úmluvy a platným v Československu nebo Francii, a požívají jejich výhod za stejných podmínek jako státní příslušníci každého z těchto států za předpokladu, že prokáží svou státní příslušnost podle právních předpisů každého ze smluvních států. Článek 3 § 1 Úmluvy pak říká, že českoslovenští nebo francouzští státní příslušníci, zaměstnaní v jednom ze smluvních států, podléhají zákonodárstvím, platným v místě jejich zaměstnání.

Věcná působnost § 5 písm. b) zákona č. 54/1956 Sb. v rozhodném znění se vztahuje na cizí státní příslušníky nemající trvalý pobyt na území České republiky činné pro zaměstnavatele v pracovněprávním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů. Paní F. je francouzskou státní příslušnicí, která pracovala pro stěžovatele v pracovněprávním vztahu řídicím se francouzským právním řádem. Vynětí z pojištění se jí však nedotkne proto, že zde existuje platná mezinárodní smlouva, která je na základě odkazu pojatého do zákona č. 100/1932 Sb., součástí právního řádu České republiky, a tedy přímo aplikovatelná, která říká, že francouzští státní příslušníci podléhají zákonodárství platnému v místě jejich zaměstnání (tj. v tomto případě v České republice), tedy i zákonným předpisům o sociálním zabezpečení a požívají jejich výhod za stejných podmínek jako státní příslušníci České republiky. Požívat výhody sociálního systému nepochybně předpokládá účast osoby, již jsou ony výhody přiznávány, na tomto systému. Smyslem Úmluvy, vyjádřeným výslovně i v její preambuli, je záměr „zaručiti výhody zákonných předpisů o sociální bezpečnosti, které jsou v platnosti v obou smluvních státech, osobám, pro něž platí nebo platily tyto zákonné předpisy“, tedy zaručit občanům obou smluvních států za stanovených podmínek stejné výhody, jako jsou poskytovány v dané zemi občanům vlastním. Stojí-li tedy v projednávané věci tato dvě pravidla proti sobě (zákon osobu z pojištění vyjímá a mezinárodní smlouva téže osobě přiznává stejné postavení v sociálním zabezpečení jako vlastním občanům v zemi, kde je cizinec zaměstnán), je třeba aplikační přednost přiznat mezinárodní smlouvě (čl. 10 Ústavy, věta za středníkem). Výsledkem kolize obou právních norem je závěr, že zaměstnankyně žalobce, paní F., byla v rozhodné době účastna na pojištění (nebyla z něj vyňata). Tato skutečnost pak přímo zakládá povinnost stěžovatele odvádět za tuto svou zaměstnankyni stanovené pojistné a za dobu prodlení s placením i penále v zákonem stanovené výši.

Argumentace stěžovatele, že přednostní použití Úmluvy nás znovu přivede k odkazu na český právní řád (podle něhož jsou cizinci vyňati z pojištění), postrádá logické opodstatnění. Zákon sám o sobě totiž cizí státní příslušníky splňující tam uvedená kritéria z pojištění vylučuje. Mezinárodní smlouva, která by stanovila totéž, tj. pouze odkázala na toto pravidlo českého právního řádu, by byla zcela nadbytečná. Nejvyšší správní soud poukazuje na to, že s účinností od 1. 1. 2004 byl zákonem č. 424/2003 Sb. novelizován zákon č. 54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců tak, že napříště jsou z pojištění vyňati pouze cizí státní příslušníci nemající trvalý pobyt na území České republiky a kteří jsou v České republice činní pro zaměstnavatele požívající diplomatických výsad

a imunit, pokud mohou být účastni nemocenského pojištění v jiném státě [§ 5 písm. b)] a ti zaměstnanci, kteří jsou činní v České republice pro zaměstnavatele, kteří nemají sídlo na území České republiky [§ 5 písm. c)]. Z posledně uvedené skupiny však zákon po novele stanoví výjimku, že vynětí z pojištění se netýká zaměstnanců činných v České republice pro zaměstnavatele, kteří mají sídlo na území státu, s nímž Česká republika uzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení (tzn. že tito jsou pojištění účastni). Z toho, co bylo právě uvedeno, je zřejmé, že napříště se podle českého zákona vztahuje působnost předpisů o nemocenském pojištění zaměstnanců na všechny zaměstnance (lhostejno, zda jsou cizinci), kteří jsou činní v České republice pro zaměstnavatele mající sídlo na jejím území a dále na území státu, se kterým Česká republika uzavřela smlouvu o sociálním zabezpečení. U cizinců ve stejné situaci, jako byla v této věci paní F. (jejíž zaměstnavatel má sídlo v České republice), se v důsledku novely nadále není třeba spoléhat na mezinárodní smlouvy a nejednotné a netransparentní odkazy na ně ve vnitrostátních právních předpisech. Tato změna má nepochybně napomoci zpřehlednění celé situace pro zaměstnance i zaměstnavatele a umožnit cizincům, kteří si pro regulaci svého pracovněprávního vztahu zvolili jiné než české právo (jak jim to zákon o mezinárodním právu soukromém a procesním umožňuje) účast na nemocenském pojištění, což však současně znamená, že se stanou i poplatníky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti (v souladu s odkazem v § 8 zákona č. 155/1995 Sb., jsou tyto osoby účastny i pojištění důchodového). Jak je uvedeno v důvodové zprávě k novele, má nová právní úprava přizpůsobit podmínky účasti na nemocenském pojištění podmínkám platným ve státech Evropské unie i v jiných státech, kde je rozhodující místo výkonu výdělečné činnosti (*lex loci laboris*), nikoliv to, podle jakých právních předpisů se výkon této činnosti řídí [podle článku 13 bodu 2 písm. a) Nařízení Rady (EEC) 1408/71 osoba zaměstnaná na území jednoho členského státu podléhá právním předpisům toho státu, dokonce i když registrované ústředí nebo místo podnikání instituce, podniku nebo osoby, která ji zaměstnává, je na území jiného členského státu].

Nejvyšší správní soud podotýká, že si je vědom toho, že v rozhodné době (za niž bylo vyměřeno odvést dlužné pojistné a navíc zaplatit značnou částku jako penále) nebyla právní úprava stanovící povinnost odvádět pojistné a příspěvek za zaměstnance v postavení paní F. vyjádřena z legislativně technického hlediska ideálně. Pro adresáty zmíněných právních norem (u nichž nelze předpokládat právnické vzdělání) přesto, že všechny formální zákonné náležitosti pro založení vnitrostátní účinnosti ustanovení mezinárodní smlouvy z roku 1948, resp. 1949 byly splněny (zejména publikace ve Sbírce zákonů), mohlo být nesnadné všechny stanovené povinnosti zjistit a dodržet. Tomu nasvědčuje i značný počet obdobných případů, které se v tomtéž období vyskytly, a nejednotný přístup při jejich řešení nejen na různých pracovištích žalované, ale i u krajských soudů činných ve správním soudnictví. Tato skutečnost může být však pouze podnětem k zamyšlení pro tvůrce legislativy na poli sociálního zabezpečení a podle názoru tohoto soudu i pro správní orgány nadané pravomocí prominout penále za opožděné zaplacení zákonných odvodů. V žádném případě však nemůže paní F. a ostatní cizince jako zaměstnance ve stejném postavení připravit o výhody, které jim český právní řád v oblasti sociálního zabezpečení v rozhodné době přiznával. Povinnost zaměstnavatele odvést stanovené částky na pojistném a příspěvku je důsledkem takovéto garance, na něž výše naznačená úvaha nemůže mít vliv.

Námítku stěžovatele, že nelze jednoznačně tvrdit, že se Úmluva na daný případ vztahuje (i kdyby součástí českého právního řádu byla), protože vymezuje svou působnost pouze na případy, kdy francouzští státní příslušníci opustí Francii, kde podléhali povinnému pojištění, aby přesídlili do Československa, je třeba odmítnout. Otázky spojené s přesídlením

na území druhého smluvního státu řeší ustanovení článku 1 § 2 písm. a) a b) Úmluvy. Pravidlo, že u francouzských státních příslušníků, kteří opustí Francii, kde podléhali povinnému pojištění, aby přesídlili do Československa, a nesplňují zde podmínky stanovené pro pojistnou povinnost, bude přesídlení považováno za vážný důvod přerušení zaměstnání při posuzování otázky zachování nároků za podmínek stanovených podle československých právních předpisů, na tento případ skutečně nedopadá. Patří sice mezi obecné zásady vyjádřené v článku 1 Úmluvy, ale nijak nezpochybňuje ustanovení určující, jakým předpisům o sociálním zabezpečení příslušníci smluvních států podléhají a jaké výhody s tím jsou spojeny (§ 1).

Z toho, co bylo právě uvedeno, je zřejmé, že soud prvního stupně při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí posuzoval v mezích uplatněných žalobních bodů jeho soulad s právními předpisy. Žádného pochybení, pokud jde o výsledek právního posouzení, se nedopustil; důvod kasační stížnosti podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. tedy není dán a proto Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl podle § 110 odst. 1 s. ř. s.

O nákladech řízení o kasační stížnosti rozhodl Nejvyšší správní soud podle § 60 odst. a 2 s. ř. s., neboť neúspěšnému žalobci náhrada nákladů řízení nepřísluší a žalované v dané věci náhradu nákladů řízení nelze přiznat.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 25. dubna 2007

JUDr. Marie Součková
předsedkyně senátu

